

POSTANOWIENIE

Dnia 15 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa M. J.
przeciwko Sądowi Okręgowemu w Elblągu
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 15 września 2022 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku
z dnia 9 września 2021 r., sygn. akt VII Pa 54/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 240
(dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 9 września 2021 r., sygn. akt VII Pa 54/21, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku – w sprawie z powództwa M. J. przeciwko Sądowi Okręgowemu w Elblągu – oddalił apelację pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy w Malborku z dnia 19 marca 2021 r., sygn. akt IV P 180/19, w którym Sąd Rejonowy przywrócił powódkę M. J. do pracy w pozwanym Sądzie Okręgowym w Elblągu na dotychczasowych warunkach pracy i płacy.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego strona pozwana zaskarżyła skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z następujących

przyczyn: „A) Sąd II instancji nie rozpoznał istoty sprawy, ponieważ nie dokonał kluczowego dla rozstrzygnięcia sprawy ustalenia przyczyn rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia raz twierdząc, że przyczyny podane przez pozwanego są pozorne, a drugi raz, że do naruszenia przez powódkę podstawowych obowiązków pracowniczych doszło, ale charakter tego naruszenia był „zwykły” a nie „ciężki”, a to nie uzasadniało rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia; B) W uzasadnieniach wyroku sądów I i II instancji brak zbadania przez sądy wszystkich przyczyn rozwiązania umowy o pracę; C) W uzasadnieniu wyroku sądu II instancji brak jest wyjaśnienia dlaczego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych, w tym uzasadnione wymierzenie pracownikowi dwóch kar nagany i oceny wykroczenia w postaci odmowy stawienia się na wezwanie bezpośredniego przełożonego, ocenione zostało jako „zwykłe” naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych, a nie „ciężkie” naruszenie tych obowiązków; D) W uzasadnieniu wyroku sądu II instancji brak jest wymaganego normą art. 45 § 2 k.p. ustalenia celowości przywrócenia pracownika do pracy w szczególności gdy naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych dotyczy istotnych interesów pracodawcy”.

W ocenie skarżącego w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne:

„A) Czy obowiązkiem Sądu orzekającego, w przypadku uznania rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika za nieuzasadnione, jest rozważenie nie tylko uzasadnionego interesu pracownika żądającego przywrócenia do pracy, ale również uwzględnienia przesłanki społeczno-gospodarczego przeznaczenia tego prawa i interesu społecznego przejawiającego się w prawie pracodawcy do takiego kształtowania zatrudnienia, które pozwoli mu się wywiązać z podstawowych obowiązków nałożonych na pracodawcę przepisami kodeksu pracy, zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej, za które to zadania odpowiada w zakładzie pracy przywrócony do pracy pracownik, a naruszenie przez pracownika tych zasad było przyczyną utraty zaufania do niego przez pracodawcę; B) Czy zastosowanie w sprawie klauzuli nadużycia prawa opisane w art. 8 k.p. mieści się w granicach swobodnego uznania sędziowskiego i nie podlega kontroli instancyjnej, czy też uprawniony jest pogląd, że ocena czy w konkretnym wypadku ma zastosowanie norma art. 8 k.p. nie mieści się w granicach

dyskrecjonalnej władzy uznania sędziowskiego i wymaga oceny całokształtu materiału dowodowego zebranego w sprawie; C) Czy możliwe jest powoływanie się przez stronę postępowania uznaną za winną naruszenia prawa, na ochronę wynikającą z normy art. 8 k.p. w sytuacji, gdy to naruszenie prawa wywołane zostało wcześniejszym naruszeniem prawa przez drugą stronę stosunku pracy w postaci naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła o: 1. odmówienie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o: 2. oddalenie „apelacji”; 3. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna strony pozwanej nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

W świetle utrwalonego już orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi

kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243). Ograniczenie się przez skarżącego do pytania nie jest wystarczającym określeniem zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie prawne nie zostało przedstawione bez odniesienia się do ogólnych problemów

interpretacyjnych (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451).

Uwzględniając przedstawione założenia interpretacyjne należy stwierdzić, że pełnomocnik skarżącego nie przedstawia istotnego zagadnienia prawnego sprawy w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Postawione w uzasadnieniu wniosku „zagadnienia” zostały przedstawione w formie ogólnikowych pytań. Brakuje w uzasadnieniu wniosku przedstawienia odpowiedniej jurydycznej argumentacji, którą skarżący wykazałby, że w sprawie rzeczywiście występują istotne zagadnienia prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Pierwsze z postawionych pytań nie zostało powiązane z żadnym, konkretnie wskazanym przepisem prawa, określającym sygnalizowaną kwestię. Dwa pozostałe pytania dotyczące art. 8 k.p. nie uwzględniają w swojej konstrukcji stanowiska zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku w zakresie analizy interpretacyjnej powołanego przepisu. Sąd drugiej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wskazał, że ocena, czy w konkretnym przypadku ma zastosowanie norma art. 8 k.p. mieści się w granicach swobodnego uznania sędziowskiego. Sfera ta może podlegać kontroli tylko w przypadku rażącego i oczywistego naruszenia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 1970 r., III PRN 39/70, OSNCP 1971 nr 3, poz. 53; Państwo i Prawo 1972/10 str. 170; z glosą K. Piaseckiego; z 15 września 1999 r., III CKN 339/98, OSNC 2000 nr 3, poz. 58; OSP 2000 nr 4 poz. 66; z glosą A. Szpunara; z 4 lipca 2002 r., I CKN 837/00, LexPolonica nr 376352; z 30 października 2003 r., IV CK 151/02, LexPolonica nr 1630441 oraz z 9 lutego 2007 r., I BP 15/06, OSNP 2008 nr 7-8 poz. 92). Sąd drugiej instancji takiego naruszenia nie stwierdził w rozpoznawanej sprawie, uznając, że w apelacji brak jest argumentów mogących przekonać, że doszło do naruszenia art. 8 k.p. Samo osiągnięcie wieku emerytalnego i nabycie przez powódkę prawa do emerytury w kwocie 3.000 zł netto nie jest okolicznością uzasadniającą pozbawienie pracownika możliwości dalszego zatrudnienia. Przeciwnie, odmowa uwzględnienia powództwa z uwagi na osiągnięcie wieku emerytalnego mogłaby być postrzegana jako dyskryminacja z uwagi na wiek lub na płeć. Sprzeczna z zasadami współżycia społecznego nie jest również chęć powódki uzyskania nagrody jubileuszowej za 20 lat pracy, bowiem jest to świadczenie

wynikające ze stosunku pracy; nie jest zaś naganna chęć otrzymania świadczenia powiązanego z długością okresu zatrudnienia.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego; z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9

czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Skarżący poza prostym zaprzeczeniem stanowisku zaskarżonego wyroku nie przedstawia przekonującej argumentacji polemicznej, którą wykazałby oczywistą zasadność jego skargi w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Sąd drugiej instancji rozpoznał apelację pozwanego z zachowaniem reguł postępowania apelacyjnego określonych w art. 378 § 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c. Zaskarżony wyrok określa w swoim uzasadnieniu wszystkie elementy, o jakich mowa w art. 327¹ § 1 k.p.c. tak w zakresie wskazania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, obejmującej ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej (pkt 1) jak i w zakresie wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa (pkt 2). Sąd drugiej instancji przedstawił w uzasadnieniu swojego wyroku szeroką argumentację dotyczącą przepisu art. 45 § 2 k.p. Uwzględnił przy tym stanowisko strony pozwanej, że za niecelowością przywrócenia powódki do pracy przemawia pobieranie przez nią emerytury. W ocenie Sądu drugiej instancji powyższe kryterium samodzielnie nie może stanowić o niecelowości przywrócenia do pracy stosownie do normy zawartej w art. 45 § 2 k.p. w związku z art. 56 § 2 k.p. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że samo osiągnięcie wieku emerytalnego i nabycie prawa do emerytury nie jest okolicznością uzasadniającą pozbawienie pracownika możliwości dalszego zatrudnienia. Wobec tego pracodawca chcąc wypowiedzieć umowę o pracę pracownikowi w wieku emerytalnym, posiadającemu prawo do emerytury, musi odwoływać się do obiektywnych, indywidualnie skonkretyzowanych przyczyn leżących po stronie pracownika lub pracodawcy związanych z wykonywaniem pracy, takich jak: niewłaściwe wykonywanie obowiązków pracowniczych, obniżenie wydajności, długotrwałe nieobecności w pracy spowodowane chorobami, brak zdolności dostosowania się do procesów modernizacyjnych, ograniczenie zakresu działalności zakładu pracy, zmiana profilu działalności produkcyjnej lub usługowej

wymuszająca zatrudnienie pracowników o innych kwalifikacjach, itp. (por. wyrok z dnia 25 stycznia 2012 r., II PK 104/11, LEX nr 1162675 oraz z dnia 19 marca 2008 r., I PK 219/0, OSNP 2009 nr 13-14, poz. 173). Według Sądu drugiej instancji to do pracownika w wieku emerytalnym należy ocena, czy chce kontynuować zatrudnienie u byłego pracodawcy i w zależności od tego dokonanie przez niego wyboru roszczenia przewidzianego w art. 56 § 1 k.p.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1). Rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2 niniejszego postanowienia ma podstawę w art. 98 § 1 i § 3 k.p.c.

[as]